

Global interactions of people, cultures and power

Plan van aanpak

[versie 25 juni, 11.00 uur, LL/PP/MJ/PS/IS]

Achtergrond van het thema

Dit profileringsgebied beoogt een intellectueel platform te zijn voor eenieder die zich binnen de Universiteit Leiden bezighoudt met het thema *Global Interactions*, opgevat als een proces waarin mensen in verschillende delen van de wereld elkaar cultureel, economisch en politiek beïnvloeden. Daarbij wordt ‘globalisering’ ruim opgevat, beginnend bij de verspreiding van de homo sapiens vanuit Oost Afrika over de gehele wereld vanaf circa 80.000 jaar geleden. Die uitzwerping had een enorme divergentie tot gevolg, in cultureel, taalkundig en genetisch opzicht. Met de ontwikkeling van de sedentaire landbouw circa 10.000 jaar geleden en de toenemende contacten tussen verschillende culturen en ‘politieën’ (via handel, oorlog, reizigers, arbeidsmigratie) sloeg divergentie langzaam maar zeker om in een zekere mate van convergentie (Manning 2005), maar een convergentie waarbij de *flows* van sociale en culturele homogenisering samengaan met een toename van de diversiteit van in- en uitsluitingsprocessen (Geschiere en Meyer 1998).

Commerciële, wetenschappelijke, artistieke, politiek-diplomatieke en religieuze netwerken verbonden Azië, Oceanië, (Zuid) Europa en Afrika vanaf 3000 BCE en brachten de uitwisseling van mensen, maar in eerste instantie vooral goederen en ideeën op gang, die een grote invloed hadden op de ontwikkeling van culturele en sociale relaties. Met uitzondering van de Amerika’s, werden aldus reeds vroeg grote delen van de wereld met elkaar verknoopt. Via de zijderoutes bereikten Chinese uitvindingen Europa, de Indische Oceaan fungeerde al lang voor de komst van Europeanen als een Braudeliaanse interculturele handelsruimte. In de Hellenistische wereld en het Romeinse Rijk vond een voortdurend proces van onderhandeling plaats tussen en binnen groepen, waarbij taal, onderwijs en normatieve cultuur eenheidsscheppende factoren waren, die de uitwisseling van gedifferentieerde ideeën en goederen bevorderden. In de Middeleeuwen zorgden en de expansie van Noord-Europese Vikingen, Centraal-Aziatische paardenvolkeren en de Arabische expansie in Afrika en Zuid-Europa voor voortgaande uitwisseling van mensen, goederen en ideeën (J. Diamond). De laatste missing link (de Amerika’s) werd gesmeed door de maritieme revolutie in de 15^e eeuw toen Portugezen en Spanjaarden er in slaagden om een directe zeeroute naar Azië te vinden. De kolonisatie van de Amerika’s creëerde vanaf diezelfde periode een nieuwe Atlantische *méditerranée* die een eeuwenlange, diepgaande wederzijdse beïnvloeding tussen de diverse inheemse culturen van Europa, Afrika en de Amerika’s zou veroorzaken. Deze processen doen tot op heden hun invloed gelden op de historische beeldvorming (*memory*) en op de constructie van etnische en nationale identiteiten

Daarmee onderging het proces van convergentie en ‘thin globalization’ (ook wel ‘archaic globalization’) een belangrijke versnelling om in de 19e eeuw, met de transport en communicatierevolutie uit te monden in de ‘thick globalization’, waarbij verschillende delen van de wereld cultureel (A. Appadurai), economisch (J. Williamson), politiek (C.

Bayly), en taalkundig (A de Swaan) intensiever dan ooit op elkaar betrokken werden. Onderzoek naar globalisering in industriële en post-industriële samenlevingen, waarbij Leidse onderzoekers een belangrijke rol spelen, laat zien dat ook in een periode die vaak streeft naar nationale en internationale homogeniteit onder Euro-Amerikaans gezag, dit globale proces van divergentie en convergentie verre van lineair en homogeen was, en allerlei tegenbewegingen kende, vooral op het terrein van identiteit en cultuur.

Machtscentra, zowel in politiek, economisch als cultureel opzicht, verplaatsten zich voortdurend in de afgelopen tienduizend jaar met als gevolg uiteenlopende vormen van competitie, culturele uitwisseling, maar ook gewelddadige conflicten. Het is deze gelaagde dynamiek van menselijke samenlevingen in een globaal perspectief die centraal staat in dit profileringsgebied. Het moge duidelijk zijn dat die alleen binnen een temporeel en interdisciplinair zeer ruim kader het meest vruchtbaar kan worden bestudeerd. Centrale vraag is steeds hoe deze uiteenlopende processen van divergentie en convergentie – anderen spreken van ‘globalisering en glocalisering’ (Tomlinson) - zijn verlopen en welke culturele, economische en politieke gevolgen dit had voor de mensen in specifieke plaatsen en periodes. Om de noodzakelijke theoretisch ordening en samenhang aan te brengen, onderscheiden wij aan de hand van Held et al. (1999) vier dimensies in het globaliseringsproces van mensen, goederen en ideeën: *extensiteit* (reikwijdte), *intensiteit*, *impact* en *snellheid*, die zowel apart als in samenhang bestudeerd kunnen worden.

Deze benadering vormt het conceptuele cement waarmee voldoende theoretische focus wordt gegarandeerd en tegelijkertijd de verschillende Leidse disciplines en regio-specialismen tot hun recht kunnen komen. De meerwaarde die het profileringsgebied biedt aan de deelnemende onderzoekers ligt in het feit dat samenwerking van disciplines en regio-specialisten de internationale voorsprong die Leiden nu reeds op het terrein van de studie van globale dynamiek bezit maximaliseert, en haar uitbouwt tot een systematische concentratie van internationaal zichtbare en toonaangevende expertise over menselijke evolutie, geschiedenis, cultuur en moderne ontwikkeling.

World Heritage en Migratie

Het profileringsgebied kan zich internationaal met name onderscheiden door het cultiveren van twee zwaartepunten van vergelijkend onderzoek: ‘world heritage’ en ‘migratie’. Beide zwaartepunten versterken elkaar: waar werelderfgoed niet los kan worden gezien van transformaties in globale migraties (van de ‘grote volksverhuizingen’ in de 3^e en 4^e eeuw CE tot de opkomst van de toerismeindustrie), kunnen migratiepatronen niet begrepen worden zonder een goed begrip van processen van geheugen- en identiteitsvorming die daar onlosmakelijk meer verbonden zijn, en die centraal staan binnen het onderzoeksterrein ‘World heritage’. Hoewel verschillend, is bij beide zwaartepunten een van de belangrijke taken van het profileringsgebied ‘Global interactions’ om de beschikbare kennis aan de Universiteit Leiden en in de “wijdere” Leidse omgeving allereerst te identificeren, vervolgens het organiseren en tot slot te activeren binnen het hierboven geschetste conceptuele kader.

World Heritage

World Heritage verwijst naar erfgoed, economische ontwikkelingen en definities van globale civilisatie en lokale en nationale identiteit, zowel in het heden als in de premoderne tijd (denk bv. aan de islamisering van Egypte in de 9^e eeuw). De wetenschappelijke productie van kennis over de historische werkelijkheid waarop dat erfgoed berust is onmisbaar bij het voeren van beleidsdiscussies hierover en bij de evaluatie van populaire percepties hiervan. Canonisering van erfgoed op lokale, nationale

en globale schaal vindt plaats op basis van diverse lagen van globale machtsverhoudingen en economische interactie, maar kan eveneens niet zonder de materiële cultuur waarin het verleden zich manifesteert – in archeologische vindplaatsen, musea, bibliotheken en archieven, en niet in de laatste plaats in de *intangible heritage* van ritueel, muziek, en de cultuurindustrie – en de kennisproductie die de interpretatie van dat verleden op basis van die materiële resten (mede) bepaalt.

Het begrip *World Heritage* en haar inbedding in internationale organisaties zoals UNESCO laat zien dat opvattingen van cultuur al lang niet meer exclusief gebonden zijn aan een bepaalde plaats en tijd. Deze culturele globalisering is echter sterk omstreden, zoals de vernietiging van de Bamijan-boeddhas of de aanvallen op toeristen in Luxor door Islamisten, het omstreden *ownership* van Maya-tempels in Midden-Amerika, of de afkeer van scabreuze hiphop en gangsta-rap onder sommige Europeanen laat zien. Een kritisch academisch perspectief op *World Heritage* laat zien dat monumenten, verzamelobjecten, teksten of *performances* nooit alleen hun culturele waarde ontleen aan hun oorspronkelijke context, noch alleen aan nationale of globale vormen van canonisering, maar vanaf hun ontstaan zijn opgenomen in processen van productie, consumptie, destructie, toeigening en onteigening door verschillende groepen actoren. De sociale theorie definieert “geheugen” steeds meer als een creatief proces van productie en selectie (LaCapra, Trouillot), en materiële cultuur als een arena (Miller), en deze visie stemt overeen met de ethische problematiek van het “repatriëren” van menselijke resten of kunstobjecten, en het omstreden eigendom van belangrijke archeologische vindplaatsen. Maar deze visie staat in een aantal gevallen lijnrecht tegenover klassieke denkbeelden over de authenticiteit van objecten en culturen, de noodzaak tot verantwoordelijke conservering, en het bestaansrecht van musea, de vrije handel in kunst, of het recht tot reproductie (*cultural copyright*). Deze problematiek komt met name tot uiting in de ontwikkelings van de toeristenindustrie (in veel ontwikkelingslanden een prominente bron van inkomsten) die veelal de lokale situatie hervormd op basis van globale definities van waarde, zonder daar de ontwikkeling van die lokaliteit mede in ogenschouw te nemen.

Minstens zo belangrijk is de recente constatering dat *World Heritage* vaak veel meer een uitkomst was van processen van globale interactie in de afgelopen millennia dan voorheen werd verondersteld. Zoals het hier volgende overzicht laat zien, neemt, de Leidse universiteit een internationaal unieke positie in wat betreft onderzoek naar *World Heritage*, die tot uiting komt in historische expertise, kennis van mondiaal gespreide regio studies en een expliciet globale antropologische benadering. Een belangrijke taak van het profileringsgebied zal zijn om die drie gebieden systematisch te verknopen en binnen een conceptueel en paradigmatisch kader te laten samenwerken.

- Aan de UL wordt een stevige onderzoekservaring m.b.t. de archeologie van Europa (Prehistorie – Middeleeuwen) gekoppeld aan archeologisch werk in diverse werelddelen, waarbij de interpretatie van materiële resten wordt verricht in combinatie met de zorg voor het lokale culturele erfgoed. Centrale thema's: culturele interactie in de diverse oude culturen, verspreiding van landbouw, vervolgens van urbanisme, kolonisatie, Er is een leerstoel “internationaal archeologisch erfgoedmanagement” en daarmee verbonden MA specialisatie *Heritage Management in a world context* (Faculteit der Archeologie), en een MoU met het UNESCO World Heritage Centre in Parijs: zo wordt bijna jaarlijks medewerking verleend aan het opstellen van evaluaties t.b.v. UNESCO van Europese voordrachten voor de werelderfgoedlijst.
- Bij culturele antropologie en ontwikkelings sociologie bestaat een traditie van onderzoek naar *intangible heritage* die onder andere het UNESCO-programma met advies en conferentie-organisatie mede heeft ondersteund. Daarnaast heeft CA/OS door het instellen van een bijzondere leerstoel voor Antropologie van

- Materiële Cultuur en het organiseren van een jaarlijkse “Adriaan Gerbrandslezing” in samenwerking met Museum Volkenkunde en filmfestival Beeld voor Beeld in 2009 de infrastructuur voor onderwijs en onderzoek naar *World Heritage* sterk verbeterd. Vaste samenwerkingsverbanden met New York University, University College London en Stanford University op het gebied van visuele antropologie en media, materiele cultuur en archeologie geven aan dat het Instituut CA/OS participeert in internationaal toponderzoek op dit gebied.
- Veel voorwerk op het gebied van onderwijs en onderzoek naar aspecten van World Heritage is reeds verricht in het kader van de programma’s TANAP (Towards a New Age of Partnership, inmiddels beëindigd) en het follow-up programma ENCOMPASS (Encountering a Common Past in Asia, dat nog loopt tot 2017). Beide grootschalige programma’s richten zich op het opleiden van een nieuwe generatie Aziatische historici, het laten uitvoeren van een groot aantal PhD en postdoc projecten, en de conservering en ontsluiting van Nederlandstalige bronnen in het voormalige octrooigebied van de VOC en het voormalige Nederlandse koloniale rijk in Azië. Inmiddels bestaat er een wereldomspannend netwerk van historici dat elkaar in de context van ENCOMPASS ontmoet tijdens promoties, seminars en congressen. Het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden is de spil van dit netwerk en de motor achter de keur aan activiteiten die het ontplooit. Dit netwerk werkt onder meer samen met het Forum on European Expansion and Global Interaction (FEEGI, gevestigd in de VS) en het tijdschrift *Itinerario* (dat per 1 januari 2010 zal worden uitgegeven door Cambridge University Press).
 - Een ander programma waarbinnen samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek op het gebied van Zuidoost Azië plaatsvindt is de Australian Netherlands Research Collaboration (ANRC). De coördinatie van dit programma is in handen van het Instituut voor Geschiedenis van de Universiteit Leiden en de Division Pacific and Asian History van Australian National University. Het programma voorziet in de financiering van workshops en de uitwisseling van studenten en promovendi. Het richt zich op de humaniora en sociale wetenschappen en weegt bij het beoordelen van workshopvoorstellen nadrukkelijk ook de beleidsaspecten van projecten mee. Onder de noemer van de ANRC vallen tevens zogenaamde policy lectures, waarbij toponderzoekers een verbinding leggen tussen wetenschappelijke kennis en maatschappelijke toepassing. De ANRC activiteiten hebben het netwerk van Azië-deskundigen vooral in zijn internationale en interdisciplinaire dimensies een belangrijke impuls gegeven.
 - Tot slot noemen wij het programma The Atlantic World and the Dutch (1500-2000) (AWAD), een partnership tussen het KITLV, het Nationaal Archief en de Stichting Erfgoed Nederland waarbij veel onderzoekers van de Universiteit Leiden zijn aangesloten. AWAD heeft tot doel het conserveren en bestuderen van gemeenschappelijk cultureel erfgoed dat is voortgekomen uit Nederlands contact met volken in Afrika en de Amerika’s. De identificatie van relevante geschreven bronnen in collecties in Nederland en het buitenland heeft inmiddels geresulteerd in een uitvoerige digitale bronnengids. Daarnaast worden er onder de vlag van AWAD onderzoeksprojecten uitgevoerd, waaronder Dutch Connections: the circulation of people, goods and ideas in the Atlantic World, 1680-1795. Het AWAD netwerk omspant drie continenten en honderden onderzoekers, die elkaar op regelmatige basis ontmoeten, onderzoekservaringen uitwisselen en nieuwe projecten voorbereiden.

Dit onderzoek kan echter – met name wanneer de ruimere Leidse omgeving van musea en bibliotheken nog meer daarin wordt betrokken – veel systematischer en internationaal nog meer zichtbaar worden geprofileerd. De hierboven genoemde noodzaak tot identificatie, organisatie en activering vereisen de volgende stappen, die tevens de zichtbaarheid van dit zwaartepunt kunnen verhogen:

- **Identificatie:** Het maken van een inventarisatie van Leids onderzoek op het gebied van *world heritage*: er bestaat onderzoekservaring met werelderfgoed bij (om slechts een kleine greep te doen in het beschikbare aanbod) de archeologie, antropologie en etnohistorie van Midden-Amerika en de Caraïben, de archeologie, geschiedenis, religie- en literatuurwetenschap van het Midden-Oosten, de antropologie van materiële cultuur en *intangible heritage* in West-Afrika en Indonesië, de studie van klassieke talen en culturen, en de onderzoeksgroep rond de MA “Museums, Collections and Cultural Politics”. Als deze expertise gecombineerd worden met de expertise en de unieke collecties van Museum Volkenkunde, KITLV, Sieboldhuis, het Museum voor Oudheden, de Koninklijke Bibliotheek en de Universiteitsbibliotheek, kan de Leidse universiteit een concentratie, vergelijking en uitwisseling van werelderfgoed-expertise aanbieden die internationaal zijn weerga niet kent;
- **Organisatie:** Deze concentratie en uitwisseling van expertise is nu onderontwikkeld binnen de UL, maar kan ook daarbuiten meer zichtbaar worden gemaakt: het profileringsgebied kan hierin voorzien door het opzetten, in de komende twee jaar, van een digitaal *World Heritage Center* dat op de website van de UL kan worden aangeboden en dat zowel het onderzoek binnen het profileringsgebied als het onderwijs op MA en Research MA-niveau ondersteunt, en internationale aandacht en (PhD-) studenten kan trekken;¹
- **Activering:** Het profileringsgebied kan, door deze inventarisatie en publicatie van expertise, een interdisciplinaire theoretische en empirische benadering ontwikkelen die de afzonderlijke disciplines en regiospecialisaties een unieke meerwaarde verleent in het internationale landschap. Op die basis wordt het mogelijk in Leiden een nationaal en internationaal consortium van instituten en instituties neer te zetten met een *competitive advantage* die zich in twee à drie jaar moet vertalen in succesvolle werving van nationale en internationale subsidies.

Migratie

Voor het tot stand brengen van globale interacties is geografische mobiliteit van mensen essentieel. De vormen waarin die migratie zich uit, zijn echter zeer divers. Cruciaal is het inzicht dat gemeenschappen van mensen, anders dan dieren, onafhankelijk van elkaar eigen culturen kunnen ontwikkelen, die zich uiten in verschillen in religie, taal, technologie en fenotype (P. Manning) . Migratie over culturele grenzen is dan ook uniek voor de homo sapiens, en de nieuwe ideeën die mensen door migratie kunnen opdoen fungeren als motor voor menselijke ontwikkelingen. Deze voortdurende interactie en kruisbestuiving is overigens lang niet altijd vreedzaam en kan leiden tot grootschalige slachtingen, onderdrukking en verdrijving. Ook meer gewelddadige confrontaties gaan echter doorgaans gepaard met wederzijdse culturele beïnvloeding. Waar in de

¹ Vgl CLUE (Research institute for the heritage and history of the Cultural Landscape and Urban Environment, <http://www.clue.nu/>) dat zich m.n. richt op Europees erfgoed

wijdverbreide 'kolonisatiebenadering' (J. Diamond) de nadruk ligt op nieuwkomers die anderen verdringen of zelfs elimineren, zal in dit profileringsgebied meer aandacht zijn voor wederzijdse beïnvloeding en creolisering. Uiteenlopende processen van culturele beïnvloeding, van Romanisering en Hellenisering tot en met de Anglicization and Amerikanisering, kunnen heel goed binnen dit kader worden bestudeerd. Daarbij hoort ook aandacht voor het fenomeen dat bij culturele overlevering, bijvoorbeeld in het onderwijs, aanzienlijke discontinuïteit kan schuilgaan onder ogenschijnlijke continuïteit en traditie. Dit geldt bijvoorbeeld voor de processen van culturele transformatie die schuilgaan achter het vormvaste onderwijs van de Grieks-Romeinse oudheid en de Latijnse middeleeuwen.

Welke gevolgen migratie heeft, zowel voor de migranten als degenen die met nieuwkomers worden geconfronteerd, hangt onder meer af van de getals- en machtsverhoudingen, het vigerende 'membership regime', en het type van migratie. Ruwweg kunnen we binnen de cross-cultural migratie vier vormen onderscheiden:

- *settlers*: migranten die zich aanpassen aan het nieuwe gemeenschap 'membership regime' van een nieuwe gemeenschap en blijven;
- *sojourners*: zij die zich in een nieuwe gemeenschap vestigen met het oogmerk ooit terug te keren
- *itinerants*: degenen die voortdurend de 'connections' tussen verschillende culturen onderhouden en geen eigen gemeenschap hebben om naar toe terug te keren;
- *invaders*: migranten die deels hun eigen cultuur opleggen.

Dit conceptuele migratiemodel is tegelijkertijd ruim en gefocust genoeg om de zeer uiteenlopende expertise binnen de Universiteit Leiden te mobiliseren en door een systematische 'cross-culturele' interactie van wetenschapsgebieden tot een nieuw, veelbelovend en internationaal aansprekend onderzoeksterrein uit te groeien. Bovendien zijn er allerlei dwarsverbanden mogelijk met het andere zwaartepunt van de 'World Heritage'. Een vruchtbaar deelterrein zou kunnen bestaan uit het onderzoek naar de geschiedenis van oude en hedendaagse diaspora's zoals die tot uiting komt in de materiële cultuur van migranten zoals havens, tuinen en forten maar ook grafstenen, kleding en huisraad (Engseng Ho e.a.).

In de afgelopen decennia zijn met name binnen het Instituut voor Geschiedenis en de faculteit Archeologie van de Universiteit Leiden belangrijke onderzoeklijnen opgezet op het terrein van migratiestudies, zowel met betrekking tot de migratie zelf als tot de daarop volgende interactie met gevestigden en de gevolgen voor processen van identificatie, 'belonging' en 'membership'. Ook binnen tal van andere disciplines (talen en culturen, godsdiensten, regiostudies) echter is een schat aan expertise aanwezig, bijvoorbeeld op het gebied van discours-analyse en de rol van het publieke discours in de omgang met minderheden. Het probleem is echter, dat deze zich vaak tamelijk geïsoleerd ontwikkelt en slechts sporadisch wordt geactiveerd en interdisciplinair wordt ingezet. Bij het zwaartepunt "migratie" dienen de volgende reeds bestaande initiatieven tot de eerder genoemde identificatie, organisatie en activering van bestaande netwerken te worden uitgebouwd en hecht met elkaar verbonden:

- Een eerste aanzet om die Leidse expertise op het terrein van migratie te activeren is reeds gemaakt met het LIMS (*Leiden Interdisciplinary Migration Seminar*), dat sinds 2008 jaarlijks seminars organiseert waarop onderzoekers uit diverse faculteiten hun onderzoek presenteren (coördinatie dr. M. Schrover van Geschiedenis). Naast het jaarlijkse seminar functioneert het LIMS als een virtueel netwerk, dat onder meer wordt gevoed door de aan het Instituut voor Geschiedenis verbonden internationale discussionlist H-Migration.

- In 2003 namen wetenschappers van diverse universiteiten en instituten (EHESS te Parijs, Birkbeck College Londen, University of Pittsburgh, het IISG en het Instituut voor Geschiedenis van de UL) het initiatief om het onderzoek op het gebied van Global Migration History te stimuleren. Daartoe werden, o.a. in samenwerking met het *International Institute for Asian Studies / IIAS*, drie programmatische conferenties gepland (NIAS 2005; Minneapolis 2007 en Taipé 2010) met als doel zeer uiteenlopende disciplines en onderzoekers te laten samenwerken binnen een conceptueel en theoretisch kader. Een goed voorbeeld is de in het najaar van 2009 te verschijnen bundel *'Migration History: Multidisciplinary Approaches* (Leiden and Boston: Brill Publishers, eds. J. Lucassen/L. Lucassen/P. Manning) waarin toonaangevende specialisten op terreinen als de paleo-archeologie, historische taalkunde van Afrika en Oceanië, de biologische antropologie en de menselijke genetica, een state of the art overzicht geven van hun vakgebied. Een van de plannen voor de toekomst is om een global PhD laboratorium te ontwikkelen waarbij de kennis over migratiegeschiedenis systematisch kan worden aangeboden aan PhD's over de gehele wereld (met de nadruk op Azië en Afrika). Het profileringsgebied *Global Connections* zou daarin een centrale rol kunnen spelen.

- In 2007 verscheen de *Enzyklopädie Migration in Europa*, een samenwerkingsverband van Leidse (Emmer en Lucassen) en Duitse historici, waarin in zo'n 1200 bladzijden de actuele kennis op het terrein van migratie en integratie in geheel Europa sinds 1600 is samengevat. In 2010 zal Cambridge University Press de bijgewerkte Engelse vertaling uitbrengen. Dit initiatief is een goed voorbeeld van de bovenstaande trits *identificeren-organiseren-activeren* en leent zich uitstekend voor soortgelijke initiatieven waarbij andere delen van de wereld en langere periodes worden betrokken.

- Tot slot noemen wij een in 2008 gestart project waarbij wetenschappelijke kennis wordt gepopulariseerd ('valorisatie') middels een zeer uitgebreide Website Migratiegeschiedenis, die met een budget van bijna 1 miljoen euro, wordt ontwikkeld aan het IISG in Amsterdam. De ontwikkeling van dit project was in handen van dr. C. van Eijl (Geschiedenis, Leiden) en vond plaats binnen het Centrum voor de Geschiedenis van Migranten waarin de faculteit Geesteswetenschappen van Leiden participeert.

Een nieuw platform

Om de in Leiden aanwezige expertise over *global connections* te mobiliseren en te activeren binnen het hiervoor geschetste kader, is een stevige en herkenbare wetenschappelijke infrastructuur noodzakelijk, waardoor het mogelijk wordt om binnen dit profileringsgebied lange-termijn activiteiten te ontwikkelen. Deze zijn vooral bedoeld om de coherentie te bevorderen en als een intellectueel platform waarop de uiteenlopende specialisaties een constructieve dialoog met elkaar aan kunnen gaan en daarnaast gezamenlijke onderzoeksinitiatieven kunnen ontplooien. Dit platform ontstaat niet uit het niets, maar bouwt voort op bestaande initiatieven, zoals het onderzoek naar Europese expansie (begonnen in de jaren zeventig), het Encompass en ANRC project, het LIMS, een in 2007 opgericht interfacultair netwerk van Leidse wetenschappers die zich met uiteenlopende aspecten van migratie bezighouden), en het CGM (Centrum voor de Geschiedenis van Migranten), waarin sinds midden jaren negentig diverse Leidse historici participeren en samenwerken met collega's van KNAW instituten en andere universiteiten.

1: The Leiden Seminar on Global Interactions (LSGI)

Een centrale plaats in het creëren van een thematisch platform is het *Leiden Seminar on Global Interactions*, dat dankzij financiële steun van de faculteiten Geesteswetenschappen, FSW en Archeologie in september 2009 van start gaat met maandelijkse seminars over 'work in progress', waarbij wetenschappers van binnen en van buiten Leiden (nationaal en internationaal) aan de hand van een tevoren beschikbaar paper hun onderzoek voorleggen aan de 'global connections' gemeenschap. We mikken hierbij, zowel waar het de gasten als de toehoorders betreft, op de volledige wetenschappelijke bandbreedte van PhD's tot hoogleraren. Essentieel is dat het om nieuw onderzoek gaat. Daarnaast kan het seminar dienen als kritisch klankbord voor de presentatie van gezamenlijke onderzoeksplannen en aanvragen bij nationale en internationale fondsen.

2: Een Website en digitale nieuwsbrief

Met een eigen website kan het profileringsgebied naar binnen en buiten laten zien welke activiteiten er plaatsvinden binnen de Leidse Universiteit, maar tevens kan het als een centraal punt gaan fungeren voor soortgelijke initiatieven en onderzoekscentra in Nederland en daarbuiten. Daarbij zal in ieder geval worden samengewerkt met bestaande instituten binnen de Leidse universiteit (zoals het IIAS, het LUCIS, het Afrika Studiecentrum, LIAS), met bestaande netwerken (zoal het *Leiden Interdisciplinary Migration Seminar*, LIMS en ENCOMPASS), alsook met het profileringsgebied *Asian Modernities and Traditions*.

3: Een jaarlijks thematisch congres: The Leiden Conference on Global Interactions (LCGI) en book series

Het gaat hier om een workshop-achtige conferentie met een beperkt aantal deelnemers op grond van van te voren beschikbare papers, die openstaat voor toehoorders. Ieder jaar zal een internationaal wetenschappelijk aansprekend thema worden gekozen rondom een afgebakende paradigmatische discussie. De proceedings zullen in een op te zetten serie worden gepubliceerd.

4: Een internationale Academic Board

Het is van groot belang dat dit profileringsgebied een grote internationale zichtbaarheid en gewicht krijgt. Daartoe is een hoogwaardige Academic Board onontbeerlijk. Internationale sleutelfiguren in de diverse deelgebieden zullen worden gevraagd een keer per jaar (voorafgaande aan de jaarlijkse conferentie) naar Leiden te komen om een kritisch licht te werpen op de activiteiten en plannen van het profileringsgebied en banden met soortgelijke initiatieven te versterken.

'Global Connections' kan in dit kader aansluiten bij soortgelijke onderzoekszwaartepunten in het buitenland, zoals de London School of Economics (LSE), de École des Hautes Études en Sciences Sociales (EHESS) in Parijs, en de universiteiten van Cambridge, Pittsburgh, Minnesota, Stanford, Columbia University, UCLA, Heidelberg, Wenen

Nieuw onderzoek

Wil het profileringsgebied uitgroeien tot een nationaal en internationaal erkend zwaartepunt, dan kan niet worden volstaan met het mobiliseren van bestaande specialisaties. Er zal ook moeten worden geïnvesteerd in een nieuwe generatie onderzoekers voor wie de voorgestelde interdisciplinariteit een vanzelfsprekendheid is. Daarom zullen er in de eerste vier jaar zo'n drie AIO's worden aangesteld en een vierde

die in het vierde jaar begint. Hun onderzoek moet uiteraard passen binnen het eerder geschetste theoretische kader en om de interdisciplinariteit te waarborgen en de coherentie binnen het gebied te bevorderen zullen zij worden begeleid door twee promotores uit verschillende disciplines. Een deel van de promotiepremies zou, na aftrek van kosten die door de bestaande graduate schools in rekening worden gebracht, moeten terugvloeien naar het profileringsgebied.

Deze nieuwe AIO's zullen samen met de bestaande AIO's wier onderzoek binnen de Global interactions thematiek valt, binnen en buiten het Leiden seminar een nieuwe cohort van wetenschappers vormen, voor wie flankerende activiteiten zullen worden georganiseerd teneinde de nodige integratie te bevorderen. Leiden zou op dit punt tot een nieuwe landelijke en wellicht internationale onderzoeksschool op dit terrein kunnen uitgroeien. Een en ander dient uiteraard goed te worden afgesteld met de bestaande graduate schools.

Daarnaast dient het profileringsgebied een belangrijke rol te spelen bij het entameren van nieuwe onderzoeksprogramma's, zowel bij NWO als bij Europese en andere internationale fondsen.

Consortium-vorming

Het profileringsgebied Global Interactions leent zich bijzonder goed voor het aangaan van strategische allianties met andere partners, binnen en buiten Leiden. Binnen Leiden kan dan vooral worden gedacht Leidse musea (Volkenkunde, Naturalis, Oudheden), daarbuiten met KNAW instituten zoals het KITLV, het IISG en het Meertensinstituut, maar ook (o.m. voor technische en *science* onderzoeken) de TU Delft. Dergelijke allianties zijn onder meer van belang voor de valorisatie van wetenschappelijke kennis met betrekking tot actuele discussies over migratie, integratie, multiculturaliteit, racisme en polarisatie. Uiteraard kunnen dergelijke samenwerkingsverbanden nieuwe fondsen genereren die voor het profileringsgebied kunnen worden ingezet.

Het profileringsgebied zal uitdrukkelijk ook onderzoekers activeren om bij NWO of in het Europese onderzoeksaanvragen in te dienen waarbij het gebied als kritisch klankbord en intellectuele infrastructuur kan dienen. Waar mogelijk zal hierbij de steun van LURIS worden ingeroepen.

Tot slot zal op korte termijn middels een enquête onder de Leidse collega's in kaart worden gebracht welke lopende (AIO's, postdoc etc.) projecten binnen dit profileringsgebied zouden passen.

Penvoerder, Bestuur, coördinatie en aanspreekpunt

De faculteit Geesteswetenschappen zal functioneren als penvoerder. Dragende instituten zijn 1) het Instituut voor Geschiedenis (GW); 2) de School of Middle Eastern Studies (SMES/GW); 3) het Leiden University Center for Islamic Studies (LUCIS); 4) de sectie GLTC van het Institute of Cultural Disciplines (ICD/GW) and 5) de faculteit Archeologie en 6) het Instituut voor Antropologie (FSW).

De activiteiten van het profileringsgebied zullen worden gecoördineerd door een bestuur waarin de belangrijkste 'bloedgroepen' zijn vertegenwoordigd: prof. Leo Lucassen (Geschiedenis), prof. Petra Sijpesteijn (SMES); dr. Léon Buskens (LUCIS); prof. Ineke Sluiter (ICD); prof. Maarten Jansen (Archeologie) en prof. Peter Pels (Antropologie).

Aanspreekpunt voor het profileringsgebied is prof. Leo Lucassen en de dagelijkse coördinatie zal in handen zijn van een post doc.

Uitvoering en begroting (2010-2014)

In de eerste twee jaar zal veel moeten worden geïnvesteerd in het opzetten van het profileringsgebied. Vandaar dat wij een getalenteerde post doc twee jaar lang full time aan

willen stellen om, secretariael ondersteund, in nauwe samenspraak met het bestuur van het profileringsgebied. Naast het vormgeven van het profileringsgebied krijgt deze post doc ook de taak om een eigen onderzoeksaanvraag voor te bereiden (bv. ESF startings grant) dat nauw aansluit bij de twee eerder geformuleerde themavelden World heritage en migration. Na die twee jaar kan de omvang van de aanstelling van de coördinator worden teruggebracht tot een omvang van 0,3. Daarnaast is er geld nodig voor het seminar en de conferentie. Tot slot wil het profileringsgebied investeren in AIO's: drie in het eerste jaar, aangevuld met een vierde in het derde jaar en een nieuwe lichting van 3 in het vijfde jaar. Aangezien de kosten voor de AIO's op jaarlijkse basis zijn begroot, is het van groot belang dat de universiteit zich aan deze lange termijn verbindt.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uitgaven						
Postdoc voor coördinatie	70.000	70.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Kosten Leiden Seminar	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Secretariaat	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Kosten conferentie en Academic Board	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
AIO's	150.000	150.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Facilitering onderzoeksvoorstellen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Onvoorzien	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Nieuwe onderzoeksprojecten	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Inkomsten						
CvB	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Externe fondsen	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Promotiesubsidies	-	-	-	-	PM	PM

22-6-2009